

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 137

137. İnfertilite nedeniyle araştırılmakta olan 27 yaşındaki kadın hastanın öyküsünden görme probleminin olmadığı öğreniliyor. Nörolojik muayenesi normal bulunan hastada hiperprolaktinemi ve hipofizde 15 mm çapında adenom ile uyumlu lezyon saptanıyor.

Bu hasta için öncelikli tedavi yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oral kontraseptiflerle adetlerin düzenlenmesi
- B) Selektif östrojen reseptör modülatörleri ile meme kanseri riskinin engellenmesi
- C) Dopamin agonistleri ile tümörün küçültülmesi
- D) Transsfenoidal cerrahiyle tümörün çıkarılması
- E) Yardımcı üreme yöntemleriyle fertilitenin sağlanması

Doğru Cevap: C

HIZLI TEKRAR NOTLARIMIZDAN REFERANSLAR

İLGİLİ NOTLAR

DAHİLİYE HIZLI TEKRAR

61

ENDOKRİNOLOJİ

HİPOTALAMUS ve HİPOFİZ HASTALIKLARI

• Endokrin sistemin merkezleri...

Hipotalamus (tersiyer)
Hipofiz (sekonder)
End organ (primer)

- Hipotalamik inhibitör etki altında olan hipofiz hormonu... Prolaktin (major düzenleyici ise dopamin)
- Hipofiz sapı kesisi veya hipotalamik lezyon sonucu gelişen artan hipofiz hormonu... Prolaktin
- Ön hipofizde hormon sentezleyen hücreler içerisinde en çok bulunan... Somatotrop hücreler
- Hipofiz veya hipotalamus hasarında ilk ve en fazla etkilenen hipofiz hormonu... Büyüme hormonu (BH)
- Fazlalıkları hiperglisemi, eksiklikleri hipoglisemi yapan antiinsülin hormonlar...
  - ✓ BH
  - ✓ Kortizol
  - ✓ Adrenalin
  - ✓ Glukagon

ACTH yüksekliği ve hiperpigmentasyon yapan hastalıklar (ACTH ve MSH yapısal benzerdir)

- Cushing hastalığı
- Ektopik Cushing sendromu
- Nelson sendromu
- Addison sendromu

- Sekonder adrenal yetmezlikte ACTH, kortizol ve aldosteronda meydana gelen değişiklikler...
  - ✓ Sorun hipofizde → ACTH düşük → Kortizol düşük
  - ✓ RAAS sağlam → Renin ve aldosteron normal
- Hipofiz ve hipotalamusta en iyi görüntüleme yöntemi... MR
- Hipofizer adenom basısına bağlı gelişen görme defekti... Bitemporal hemianopsi (optik kiazma basısı)

Kraniofarengioma vaka sorusunda verilecek ipuçları

- Çocuk veya genç erişkin hasta
- Hipotalamus/hipofiz yetmezliği bulguları
- Bası (nörolojik) bulguları
- Görüntüleme suprasellar kistik kalsifik kitle

- Kallman sendromu... Bulbus olfactorius agenezisi (anozmi) + Hipogonadotropik hipogonadizm
- Hipofiz yetmezliğinin en sık nedeni... Hipofiz adenomu
- Hipofiz hasarında hormonların etkilenme sırası... BH, FSH-LH, TSH, ACTH
- Hipofiz yetmezliği sonucu yetişkinlerde en erken bulgu ve en sık başvuru nedeni... FSH/LH eksikliği bulguları

Postpartum kadında hipofiz yetmezliği yapan iki hastalık

Sheehan sendromu	Lenfositik hipofizit
Doğum sırasında aşırı kanama sonucu gelişen hipofiz nekrozu	Hipofizin diffüz lenfositik infiltrasyonu
Prolaktin düşük	Prolaktin yüksek
MR'da nekroz	MR'da adenomu andıran kitle
İlk bulgu postpartum laktasyon olmaması	İlk bulgu baş ağrısı, görme bozukluğu (bası bulguları)
Öncelikli tedavi steroid	Öncelikli tedavi steroid

- Hipofizde makroadenomu olduğu bilinen bir hastada **ani gelişen baş ağrısı**, kusma ve/veya nörolojik bulgular (görme bozukluğu, kranial sinir paralizisi, şuur bozukluğu) varlığında en olası tanı... Püütiter apopleksi
- Püütiter apoplekside yaklaşım...
  - ✓ Nörolojik bulgu yoksa ilk tercih **steroid**
  - ✓ Nörolojik bulgu varsa ilk tercih **cerrahi**
- Hipofiz yetmezliğinde potasyum düzeyi... Normal (RAAS sağlam, aldosteron normaldir)
- Hem BH hem de ACTH eksikliğinde altın standart test... İnsülin tolerans testi (insülin hipoglisemi testi)
- Hipofiz yetmezliğinde ilk tercih tedavi... Glukokortikoid (Mineralokortikoid gerekmez, RAAS sağlam)

Klinik Bilimler 137. soru Tusdata Dahiliye Hızlı Tekrar Notu 1. Fasikül Sayfa 061

- Hipofiz adenomlarında öncelikli tedavi...
  - ✓ Prolaktinomada **medikal** (ilk tercih kabergolin)
  - ✓ Diğerlerinde **transsfenoidal cerrahi**
- Prolaktin fazlalığının etkisi... GnRH baskılanması (hipogonadizm bulguları) ve galaktore
- Prolaktin yüksekliğinde ayırıcı tanı...
  - ✓ Gebelik
  - ✓ İlaçlar (dopamin antagonisti - özellikle antipsikotik)
  - ✓ Tiroid fonksiyonları (TRH, prolaktini uyarır)
  - ✓ Böbrek ve karaciğer fonksiyonları
- Hipofizde makroadenom olup, prolaktinin uygunsuz düzeyde düşük saptandığı durum... Hook (kanca) etkisi
- Hook (kanca) etkisinde en uygun yaklaşım... Ya serum örnekleri dilüe edilir ya da ölçüm tekniği değiştirilir

Makroprolaktinemi vaka sorusunda verilecek ipuçları

- Asemptomatik hasta
- Sadece prolaktin yüksek
- Diğer testler normal (prolaktini arttıran neden yok)
- Hipofizde adenom yok
- Makroprolaktinemi şüphesinde ilk yaklaşım... PEG (polietilen glikol) ile çöktürme işlemi